

LYMO Pyykkönen Sonja(YM)

08.09.2021
JULKINEN

Asia

Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen liitteen III muuttaminen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 3.9.2021 ehdotuksen neuvoston päätökseksi vahvistaa Itämeren merellisen ympäristön suojelukomissiossa (HELCOM) EU:n puolesta esitettävä kanta Helsingin yleissopimuksen liitteen III (nk. maatalousliite) muuttamista koskevan suosituksen hyväksymiseen. Ehdotusta on käsitelty neuvoston kansainvälisten ympäristöasioiden työryhmässä 8.9.2021. Neuvoston ympäristötyöryhmässä ehdotusta on tarkoitus käsitellä 17.9.2021 ja COREPER:ssä 13.10.2021.

Itämeren merellisen ympäristön suojelukomission (HELCOM) ministerikokous pidetään 20.10.2021. Liite on tarkoitus hyväksyä osana päivitettyä Itämeren suojelun toimintasuunnitelmaa (Baltic Sea Action Plan, BSAP). EU on yleissopimuksen osapuoli, samoin kuin Suomi.

Suomen kanta

Suomi tukee Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen III liitteeseen osaan 2 ehdotettuja muutoksia ja siten myös komission ehdotusta neuvoston päätökseksi EU:n sitoutumisesta liitteen muutosten hyväksymiseen. Muutoksilla pyritään nykyaikaistamaan maataloutta koskevia määräyksiä. Suomi toimii alkujaan aloitteen tekijänä sen suhteen, että ravinteiden kierrättämisen edistämisestä tulisi kaikkia HELCOM-maita koskeva tavoite.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 3.9.2021 ehdotuksen Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskeva yleissopimuksen (Helsingin yleissopimus) liitteessä III olevan osan 2 muuttamista koskevan suosituksen hyväksymisestä (COM(2021) 534).

Itämeren suojelusopimus ja HELCOM

HELCOM-komissio on Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevaa yleissopimusta toimeenpaneva pysyvä elin. Kaikki Itämeren rantavaltiot ja EU ovat

vuonna 1992 uudistetun sopimuksen osapuolia. Itämeren valuma-alueen valtioista Ukraina ja Valko-Venäjä ovat HELCOM:in tarkkailijajäseniä. Lisäksi HELCOM:in toimintaan osallistuu tarkkailijoina 18 kansainvälistä järjestöä ja 40 kansainvälistä toimiala-, luonto- tai kansalaisjärjestöä, joilla on Itämereen tai sen suojeluun liittyvää toimintaa. HELCOM:in kansainvälinen sihteeristö sijaitsee Helsingissä. EU- ja globaalikontekstissa HELCOM-työtä pidetään esimerkkinä hyvin toimivasta aluemeri yhteistyöstä.

Yleissopimus sisältää tavoitteen suojella Itämerta kaikilta maan, ilman ja meren pilaantumisen lähteiltä. Yleissopimus sisältää seitsemän liitettä, joista yksi koskee maataloutta. Liitteet sisältävät yksityiskohtaiset menettelyt, toimenpiteet ja määräykset, joilla yleissopimuksessa vahvistettuihin ekologisiin tavoitteisiin pyritään. Osapuolet ovat sitoutuneet toteuttamaan toimenpiteitä monimuotoisuuden suojelemiseksi ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen turvaamiseksi. HELCOM-työtä suuntaa Itämeren toimintaohjelma Baltic Sea Action Plan (BSAP), joka on tarkoitus päivittää vuoteen 2030 ulottuvaksi toimintaohjelmaksi vuoden 2021 ministerikokouksessa.

Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen III liitteen osion 2 päivittäminen

Yleissopimuksen liitteen III toimenpiteet koskevat mm. teollisuutta, yhdyskuntajätevesiä, maataloutta, ympäristölupia ja seurantaa. Liitteen osa 2, eli niin kutsuttu maatalousliite, sisältää kriteerit maataloudesta peräisin olevan kuormituksen vähentämiseksi.

Vuonna 2013 HELCOM-ministerikokous päätti III liitteen osan 2 uudistamisesta siten, että se vastaisi paremmin Itämeren hyvän tilan tavoitteita. Vuonna 2018 HELCOM sopi liitteen muuttamisen periaatteista. Lähtökohtana uudistukselle oli, että sopimuksen ympäristövaikuttavuutta ei saa ainakaan heikentää vaan pikemmin parantaa ja liitettä tulee nykyaikaistaa. Rajausten mukaan liitteeseen oli tarkoitus tehdä seuraavia muutoksia:

- lisätä sanasto, jolla selkeytetään käytettyjä termejä,
- nykyaikaistaa lannan varastointia, orgaanisten lannoitteiden ja lannalla lannoittamista koskevia kohtia,
- lisätä uusi kohta ravinteiden kierrätyksestä.

Muita kohtia ei muuteta.

Lannalla lannoittamista koskevasta kohdasta ei neuvotteluissa päästy sopimukseen, joten kohta säilyy muuttumattomana.

Liitteessä määritelty lantalan tilavuusvaatimus säilyi ennallaan, mutta tekstiä selkeytettiin. Uutena lisäyksenä on tarkoitus antaa suositus lantaloiden kattamisesta. Uutta on myös mahdollisuus lannan aumavarastointiin, edellyttäen että kansallisessa lainsäädännössä on säädetty toimenpiteistä, joilla estetään ravinnehuuhtoumat aumasta.

Lannan levittämistä koskevaan kohtaan on tarkoitus sisällyttää uutena asiana muut orgaaniset lannoitteet, kuten jätevesiliitteet, kompostit ja lannan prosessoinnissa syntyvät mädätteet. Orgaanisia lannoitteita käytettäessä on ravinteiden lisäksi huomioitava niiden mahdollisesti sisältämät haitalliset aineet, hyödynnettävyys sekä ravinteiden käyttökelpoisuus kasveille, jotta voidaan varmistaa lannoitteiden vastuullinen ja turvallinen käyttö.

Orgaanisten lannoitteiden käytössä on käytettävä parasta käytössä olevaa levitystekniikkaa ottaen huomioon viljelykasvin, pellon olosuhteet ja lannoitetyypin.

Orgaaniset lannoitteet tulee muokata maahan mahdollisimman pian levityksen jälkeen ja erityisesti, jos maa on kasvipeitteetön. Orgaanisia lannoitteita ei saa levittää routaantuneeseen, lumen peittämään, veden kyllästämään tai tulvivaan maahan. Myös orgaanisten lannoitteiden osalta on määritettävä ajankohdat, jolloin levitys on kielletty.

Ravinteiden kierrätys on nostettu liitteeseen kokonaan uutena asiana. Suomi on johtanut työtä toimenpiteiden valmistelussa. Jäsenmaita kannustetaan panemaan toimeen ravinteiden kierrätyksen suunnitelmat, joiden tulisi sisältää:

- tietoa aluetasolla tietoa syntyvistä orgaanisista sivutuotteista, erityisesti lannasta ja jätevesilietteistä;
- tietoa aluetasolla peltojen ravinnepitoisuuksista, karttatietoa erityisesti maan fosforipitoisuudesta;
- keinot orgaanisten lannoitteiden markkinoiden kehittymiseen siten, että tavoitteena on edistää ravinteiden parempi alueellinen hyödyntäminen sekä mineraalilannoitteiden korvaaminen orgaanisilla lannoitteilla;
- toimenpiteitä kierrätyslannoitteiden tuotannon edistämiseen, mukaan lukien tiedon tuottaminen tuotteiden turvallisuudesta, käytettävyydestä, tuotantoteknologioista sekä logistisista ratkaisuista;
- kannusteita ravinteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä maaperän tuottokyvystä huolehtimiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 192.1 art (ympäristö), ja 218(9) art.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Ympäristöjaoston kirjallinen menettely 14.-15.9.2021

Maatalousjaoston kirjallinen menettely 14.-15.9.2021

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Valtioneuvoston asetus eräiden maataloutta koskevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014, nk. nitraattiasetus) sisältää vastaavat lantaloita koskevat kansalliset vaatimukset kuin yleissopimuksen III liite. Orgaanisten lannoitevalmisteiden levittämistä koskevat vaatimukset on Suomessa pantu toimeen nitraattiasetuksen ja lannoitevalmistelain vaatimuksilla. Kansallinen lainsäädäntö on tältä osin linjassa liitteen muutoksen kanssa eikä sitä ole tarpeen liitteen muutoksen johdosta muuttaa.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1999) 18 §:n 10 kohdan mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ympäristönsuojelua.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2021) 534 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Sonja Pyykkönen YM/Luontoympäristöosasto, puh. 029-520123
Neuvotteleva virkamies, Marja-Liisa Tapio-Biström MMM/Ruokaosasto, puh. 050-3825748

Ympäristöneuvos Maria Laamanen, YM/Luontoympäristöosasto, puh. 050-3660849
Lainsäädäntöneuvos Sara Viljanen, YM/Luontoympäristöosasto, puh. 029-5250315

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat Hoitaa	Helsinki-komissio/HELCOM, Itämeri, meriensuojelu, maatalous MMM, UM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, PLM, SM, TEM, TULLI, VAYLA, VM, VNK, VTV
